

Tribuna Nouă

**REDACȚIA ȘI
ADMINISTRAȚIA**
Bulev. Regina Maria Nr.
12. Tipografia „Aradul”

INSERTII
Se primesc după tarif la
Administrația ziarului
și la toate agențiile de
publicitate.

Abonamente:
un an . 520 Lei
6 luni . 260 Lei
3 luni . 130 Lei

Lei ex.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

DIRECTOR: ION MONTANI.

2 Lei ex.

Un act de dreptate socială Ungurii și colonizările

Arad, 16 August

Ziarele ungurești din Cluj au găsit un nou pretext de instigare a opiniei lor publice: colonizările prezente în reforma noastră agrară. Știm că dela 1868 și până la prăbușirea Pseudo-Ungariei la 1918, o preocupare principală a guvernelor ungurești a fost distrugerea unității geografice românești din Banat, Crișana și Transilvania. An de an bugetele erau încărcate cu zeci de milioane în acest scop. Ciugăni din Moldova și Bucovina erau încetățeniți aici și așezați în locurile construite pe deantregul noi, rezervații cu moșioare de câte 20 hectare și cu toate animalele și aceluși necesare gospodăriei. Nimeni nu-și făcea vre-un scrupul din faptul că lipsa de pământ proferat, de care suferea țăranul nostru, se lua pur și simplu moșii în cel mai curat ținut românesc, se catalogau și împărțeau până și unghiurile de pe Pustă, cari aveau și la bășchia așezării lor seculare pământ mult. Aceștia din urmă luau încetmănat prime în bani și erau aduși pe plăsurile noastre strămoșești strălucitoare promisiuni. În multe cazuri, — cine ar sta să le mai enumerăm? — țării noastre au fost deposedați și siliți să ia toiagul Americii.

Ministrul de agricultură de neagră memorie, Darányi, concepusese un plan de-o diabolică ingeniozitate, contând pentru 60 de ani. Conform acestui plan, până la 1950 suprafața geografică a Ardealului (înțelegând toate provinciile unite azi) trebuia să fi pierdut cu desăvârșire caracterul etnic românesc.

Infiltrațiunea distrugătoare trebuia să fie mai multe coridoare. Să se separe Banatul de Crișana, prin construirea unui coridor de comune ungurești, care începea dela Arad (Ghiocul este comună de coloniști) și mergea peste Zam în inima Hunedoarei. Un alt coridor ar fi început în Jos de Lipova peste Lugoj (Szarfalva etc.) în inima Caraș-Severinului. Un al treilea și cel mai larg coridor trebuia să lege pe unghiul de pe Pustă cu sâmbul dela răsăritul Ardealului, prelungând o serie de sate ungurești puternice dela Oradea și Sătmar peste Cluj și de-alungul compactului bloc românesc de la Câmpie până la Târgu-Mureș.

Până și în pământul lui Negru-țad, în preajma Făgărașului au fost tras corbi osândei naționale la care erau sortiți dela Budapesta. Spre sfârșitul războiului mania de colonizare a ajuns furibundă. Ceia-nu s'a mai întâmplat în lumea întreagă cu nici un neam, s'a întâmplat cu noi.

Guvernul unguresc a adus o lege, în care românilor li s'a interzis orice dobândire de pământ. S'a fixat apoi o zonă de maghiarizare, care trebuia să fie alipită de vechile granițe ale Ungariei spre România, formând o bară de izolare etnică, adânc prelungită de 20 km. În cuprinsul acestei zone erau curățate românii și deposedați cu forța toți țărani noștri.

O lege mai barbară, în sensul ei mai amplu al cuvântului, n'a fost adusă de oameni civilizați nici în privința autochtonilor din coloniile africane. Fatalitatea a vrut, ca do-

minația maghiară să se de a pe față în ajunul prăbușirii toată ariditatea morală asiatică.

Și dece se alarmează azi ziarele maghiare dela noi? Ce face guvernul românesc?

Răspundem: un infim act de dreptate socială. Guvernele românești, călăuzite de-un profund spirit uman nu înțeleg să distrugă existența coloniștilor unguri, ci aduc numai o mică și justă corectură cazurilor, unde deposedarea elementului românesc a fost prea evidentă. Cei vre-o 30 de mii de intruși ai pământului românesc nu pot să ispășescă păcatele trecutelor guverne ungurești, ci au fost niște bieți nevoiași purtați de vântul sărăciei. Dar nici țărani români nu pot rămași pe veci cu ghimpele de otrăvă în suflet și mai ales acum când își pot striga și ei după multe veacuri nedreptatea ce li-s'a făcut.

Dar ziarele ungurești se încumetă să afirme, că la timpul său țărani români, deși au fost îmbiați și ei cu pământ de colonizare, au refuzat să primească și că setea de pământ a țăranului de pe Pustă a fost mai mare. Ni-e bine venită aceasta cinică obrăznicie, prin care se jignește de moarte pățimașă, grozava dragoste pentru glie a țăranului nostru. Comisiile colonizatoare să ție seamă de atâtea nesăbuită îndrăzneală și să nu facă nici-o concesie pe socoteala strictei litere a legii. Pe confrății noștri minoritari îi trimitem să răfășoiască pagiuile unui trecut apropiat — și nu ne vom mai împacienta de lamentările lor factice.

Dreptatea ce se face este sfântă!

Germania primește condițiunile evacuării Ruhr-ului

„Havas” anunță sub rezervă: Trimisul special al ziarnului „Le Quotidien” la Londra telegrafiază că delegația germană a hotărât în cursul serii că acceptă propunerea franceză pentru evacuarea Ruhr-ului.

Peisaj

leșind din Mureș veselă, ușoară
De cer se prinde dornică de viață:
Așa-i de mare luna 'n astă seară
Că n'ăș putea să o cuprind în brață.

Și tot mai sus în noapte se ridică
Pe instelatul cerului rotund
Până se face cât un pumn de mică
Apoi în Mureș iar coboară 'n fund.

VOLBURA POIANA.

Râs demonic

Am râs de tot ce este falsitate...
Din viață am sorbit, flământ, otrăv—
lar din noroi m'am ridicat în slavă
In râsete smintite și ciudate.

Am râs de șoapte dulci pe inoțate,
De melancolicii cu fruntea gravă —
De cei învinși cu fața 'n veci bolnavă
Am râs de viață 'n râset de păcate...

Și când va bate moartea greu la
[poartă
Aș vrea să cred că 'n față ea e
[moartă;

NOTE

Sure orașele românești — de mâine

Arad, 16 August

Dela unirea Ardealului cu patria mamă, ca niște statornice protestări ale trecutului, ca niște mute sfidări zilnice, aruncate regimului românesc dominează ținuturile de dincoace de Carpați, orașele străine ale fostei stăpâniri streine.

Bogate, stăpâne absolute pe industrie și comerț, aceste orașe cu suflet străin, pline de ură și de amenințări tăcute, vreau parcă să dicteze, cu forța banului lor.

Elementele românești sunt ținute în carantină, departe. Cei cari pătrund simt izolarea și mâni nevăzute cari le trag adese linii peste socoteli. Boicotul pretutindinesc al celor ce se simt stăpâni în orașe, isbește de moarte pe cei puțini și fără sprijin, cari — sunt — avangarda viitorului comerț și industriei românești.

Cel cari își fac totuș cale, și-o fac grație unei energii salbatice care nu vrea să știe de piedici. Româniizarea orașelor ardelene și bănățene e o chestiune capitală a viitorului nostru pe aceste meleaguri. Se vor româniza orașele noastre atunci, când partea care ni se cuvine în virtutea numărului, în industria și comerțul țării, va fi în mâinile noastre ale Românilor.

Un pas frumos pe acest drum al realizărilor românești e și distribuția de loturi de case pentru funcționari pe care o pune în practică actualmente Ardealul și Banatul.

E un pas înainte fără doar și poate. Acest pas va trebui urmat de împroprietărirea urbană a foștilor voluntari români. E o datorie a Statului Român să ajute aceste excelente elemente românești să prindă rădăcini tari în orașele din provinciile alipite. Sunt elemente energice pe care se poate conta oricând.

N'am putut niciodată înțelegi dece guvernării noastre nu tratat cu atâta nepăsare pe acești foști voluntari.

În luptele pentru unirea neamului, ei au fost avangardele desrobirii; acum ei ar putea fi elemente prețioase de consolidare națională. (n.)

—♦—

Expoziția de vite dela Peregul-German

Azi va avea loc la Peregul-German o expoziție de vite. Toți producătorii din județ s'au grăbit să aducă spre expunere exemplarele cele mai rare și toate soiurile superioare de vite de rasă.

În aceste condițiuni expoziția dela Peregul-German prezintă un deosebit interes. De aceea d. prefect al județului, inspector general administrativ I. Georgescu, va veni în persoană să împartă, pentru vitele pe cari comisiunea le va găsi cele mai frumoase, premii în valoare de 50.000 lei.

Să nu mai știu că visul mi se curmă

Și'n hohote să mă ridic, deodată,
O clipă doar — cu fața 'nflăcărată,
Să răd de moarte 'n clipa cea din urmă!...

CONST. GORAN.

Agapia veche

Este la noi în țară un colțisor frumos și troyenit de codri cari atrage, în timpul verii, mii de vizitatori și care, odată cunoscut, rămâne inimii nostalgic, toată viața...

Locuri sfinte și frumoase,
Râșca, Sihla și Cetate,
Am venit întreg aicea
Și mă 'ntorc pe jumătate.

Acest adevăr, spus de poetul Gheorghe din Moldova, l-au simțit toți acei ce au străbătut frumoșii munți și pădurile adânci din jurul marilor mănăstiri din județul Neamțu. Vor fi, nu prea târziu, douăzeci de ani, decând am trecut întâia oară, prin aceste locuri, și în fiecare vară farmecul lor mi s'a deslușit mai felurit și mai subjugător.

Un șert de an, adică patru luni de zile, lunie, Iulie, August și Septembrie, drumurile către mănăstirile nrăjțene sunt neînecat bătute de trăsurile „mosafirilor”. Sânt în cale, băile Oglinzi, băile Bălățești și chiar băile, cu totul primitive, din M-reă Neamtu, dar nu pentru aceste hăi răsună de zurgălăi pădurile și vin, valuri-valuri, atâtea călători.

Repararea căilor de comunicație în județ

Se încep lucrări planuite încă dela Unire. — Impietruirea și repararea șoselelor. — Reparaarea podurilor. — Satisfacerea tuturor cererilor populației

Arad, 16 August.

Mulțumită sollicitudinii autorităților și în special dlui general Văitoianu, ministrul comunicațiilor și dlui I. I. Georgescu, inspector general administrativ și prefect al județului Arad, putem anunța în sfârșit că neajunsurilor de cari suferea populația județului din cauza drumurilor rele și a podurilor stricte li se vor pune capăt.

Cu prilejul șederii dsale la București d. prefect Georgescu, într'o lungă conversație ce a avut-o cu dl ministrul general Văitoianu asupra lipsurilor și nevoilor gospodăriei județului, a făcut o expunere amănunțită a situației, rugându-l să intervină pentru satisfacerea urora din aceste lipsuri, începând cu cele mai urgente cari sunt cele privitoare la îmbunătățirea drumurilor și podurilor. Dl prefect Georgescu a arătat că pe unele din aceste șosele și poduri circulația este foarte anevoioasă iar locuitorii suferă, din această cauză, de ani întregi.

Cu interesul deosebit pe care dl ministrul general Văitoianu îl poartă județului nostru, dsa a intervenit imediat pe lângă dl general Moșoiu, ministrul lucrărilor publice, și a reușit să obțină creditele necesare pentru facerea, impietruirea și repararea următoarelor șosele și poduri:

Șoselele cari se refac

- Se va repara și se va impietru șoseaua Pecica—Nădlac, pentru care s'a aprobat suma de un milion de lei.
- Se va repara șoseaua Zărand—Sintea—Tipari, pentru care s'a aprobat suma de 100.000 lei.
- Șoseaua Zerind—Gura Livada se va impietru de asemenea, aprobându-se pentru aceasta suma de lei 200.000.
- De asemenea se va impietru șoseaua Cermei—Șepreș—Sintea—Chișineu cu suma de 100.000 lei.
- Se va mai proceda la impietruirea următoarelor șosele:
- Zărand—Cintei—Nadab cu suma de lei 100.000.
- Chișineu—Gara cu 100.000 lei;
- Ciuci—Văscău cu 50.000 lei;
- Halmagiu—Ciuci cu 50.000 lei;
- Ineu—Șicula cu 100.000 lei;
- Bărsa—Sebiș—Moneasa cu 100.000 lei;
- Târnova—Șilindia cu 50.000 lei.

Podurile cari se repară

Se va repara podul de peste Crișul-Alb, comuna Vârșand aprobându-se pentru aceasta suma de 300.000 lei.

Tot peste Crișul-Alb se va repara podul dela punctul numit Harcoi cu suma de 100.000 lei.

Se va mai repara podul dela Droângi Nadab și pământurile dela Criș cu suma de lei 100.000.

În sfârșit se va repara, cu suma de 50.000 lei podul de peste Teuz între comunele Sintea și Șepreș.

În total, s'a destinat pentru aceste lucrări suma de 2.500.000 lei.

S'a mai dat ordin pentru facerea completă a podului din Moroda și Iarmata ale căru lucrări sunt începute, și pentru cari sumele necesare s'au alocat mai de mult.

Se mai află în studiu și refacerea șoselei Șetlin-Semlac-Pecica, pentru care se va alocă, la timp, sumele necesare.

Când vor începe lucrările Datoria populației

Lucrările pentru refacerea și repararea acestor șosele și poduri vor fi începute imediat. Cea mai mare parte din ele au planurile și devizele întocmite de către serviciul tehnic al județului. Vre-o câte-va sunt numai cari urmează să li se întocmească devizele.

Repetăm: interesul și dragostea pe cari persoanele amintite le poartă acestui județ au făcut să se realizeze lucrări pe cari nici-o autoritate nu s'a gândit să le înfăptuiască, dela Unire încoace.

În aceste condițiuni populațiile comunelor cari trag foloase pe urma acestor lucrări sunt datorare să deună și ele munca lor și chiar în mod gratuit, acolo unde li se va cere.

E drept că locuitorii cari au fost puși în cunoștință de începerea acestor lucrări s'au grăbit să mulțumească cu recunoștință dlui general Văitoianu — ministrul care țace și face — și care nu pregeță nici un moment de a da sprijinul său indeosebi județului Arad, precum și dlui general Moșoiu care s'a grăbit să satisfacă aceste nevoi ale județului.

umbra celor Șapte Brazi, privești, print'o atmosferă scăpătoare de aur și de azur, până la Grași, și mai departe, până la dealurile scăldate de Moldova. Jos în mănăstire, este biserica „picată” de Grigorescu, biserica cea mai prețioasă, mai elegantă și mai meticuloasă curată și îngrijită din toată România. Clasicul patralater de chilii, uniform și sever (nici azi complet încheat) refăcut după dezastrul din 1903, spune mult vizitatorului de azi, dar nu poate și nu va putea niciodată să ia locul viziunii de balcoane pline de glastre și cu stâlpi subțiri care trăeste în sufletul celui ce a văzut Agapia înainte de incediu. Agapia se prelungeste și traește, în oglinzile amintirii și ale inimii, ca Venetia, în apele Adriaticei, mai dornică și mai fără pe-reche.

Și iată acum M-reă Neamtu, desfăcându-se între dealurile ei pușe departe, albă, ieratică și spațioasă, ca un Pidalion, cartea vieții, tipărită în vestita tipografie. La M-reă Neamtu, vatra mănăstirii, bisericile din centru, arhondaricul, cetatea de chilii: toate sunt îndoit mai mari, ca la celelalte două mănăstiri. Sub paraclis, zac în rafturi mii de volume bisericești, în diferite limbi, și câteva rafturi de scriitori profani. Pe lângă păralul Nemșorilor este ograda largă, în care Eminescu și-a plimbat, o toamnă de o iarnă, geniul său în amurg. Peste dealul vecin este schitul Vovidenia; mai departe, după un drum înalt și păduros, pe un plai, pe care pădurile li strâng de toate părțile, este schitul Procovul. Iar într'o cămăruță cu ferestre zăbrelite, lipită

